

העיר שחוברה לה יחדיו -ירושלים

ד"ר עידית לוינץ גילאי

כללי:

מאז מלחמת העצמאות בשנת תש"ח, 1948 ובמשך 19 שנה הייתה ירושלים עיר מחולקת :
החלק המערבי של העיר היה בידי ישראל
והחלק המזרחי, כולל ירושלים העתיקה, היה בשליטת ירדן (למעט הר הצופים).

ביום כ"ח בחודש אייר תשכ"ז, 1967 – שהיה היום השלישי למלחמת ששת הימים, כבשו חיילי צה"ל את ירושלים המזרחית, ובכך הביאו לאיחודה מחדש של העיר המחולקת.

כשלושה שבועות לאחר מלחמת ששת הימים החליטה הכנסת על איחוד ירושלים ,

ובמסגרת זו קבעה את החוק והמשפט הישראלי בכל חלקי העיר והכריזה על חופש דת ופולחן במקומות הקדושים לבני כל הדתות – יהודים, נוצרים ומוסלמים.

לקראת יום השנה למלחמת ששת הימים, ביום י"ד באייר תשכ"ח, 1968 – קבעה הכנסת את התאריך כ"ח באייר כיום ירושלים – יום שנועד לציין את איחודה מחדש של העיר ואת הקשר ההיסטורי המיוחד של עם ישראל לירושלים לאורך כל הדורות.

יום ירושלים קיבל תוקף חוקי בשנת תשנ"ח, 1998 – באמצעות "חוק יום שחרור ירושלים "ובו נקבע כ"ח באייר כחג לאומי.

שיר: כן, מי חלם

ד"ר עידית לוינץ גילאי

© www.edu-content.net

עבודה בקבוצות משתנות:

ישנם 6 שולחנות עבודה ובכל שולחן משימה אחרת.

כל משימה תיערך 15-20 דקות.

כולם מבצעים את כל המשימות.

ניתן לעבור בין השולחנות השונים באופן רנדומלי.

לאחר שכל חברי הקבוצה ביצעו את משימה, ייערך משוב עמיתים בקבוצה.

יום ירושלים - משימה 1:

צפו בסרטון הבא - הר הבית בידינו <https://www.youtube.com/watch?v=MbPIatYNsyg>

הביטו בתמונה המפורסמת הבאה, תמונה של שלושה צנחנים נרגשים לראות את הכותל:
7 ביוני, 1967, הכותל המערבי בירושלים (צילום: דוד רובינגר)

ד"ר עידית לוינץ גילאי

יום ירושלים - משימה 1:

הביטו בתמונה וענו על אחת מהמשימות הבאות:

1. כתבו כתבה לעיתון המתארת את תחושותיהם של החיילים בתמונה, הסבירו ונמקו.

2. אתה אחד מהחיילים בתמונה, כתבו ביומן האישי שלכם את מה שהרגשתם כשצולמתם. הסברו ונמקו.

*יש להקפיד על תשובות מיטביות.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

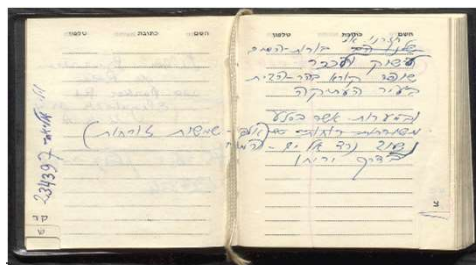

יום ירושלים - משימה 2:

ירושלים של זהב -

השיר נולד כאשר החליט טדי קולק, ראש עיריית ירושלים, להזמין שיר מיוחד על ירושלים לכבוד פסטיבל הזמר והפזמון שנערך במוצאי יום העצמאות 15, במאי 1967, בירושלים. קולק פנה לגיל אלדמע, מעורכי הפסטיבל, ודרכו הגיע לשמר, אך זו הייתה המומה מגודל המעמד ואמרה לאלדמע שהיא לא מסוגלת לכתוב תחת לחץ. אלדמע נזכר לאחר שנים: "אמרתי לה: את יודעת מה, את לא חייבת, אם תרגישי השראה תכתבי - 'ואז ידעתי שהיא אכן תכתוב'. 'לא עבר זמן רב ואלדמע קיבל לידי את התווים של 'ירושלים של זהב'."

שלושה שבועות לאחר מכן, פרצה מלחמת ששת הימים. בזמן המלחמה שהתה שמר יחד עם חברי להקת הנח"ל סמוך לאל-עריש. בין קולות הירי והקרב בקעו מרדיו קטן מזדמן קולות של תקיעות השופר וקולם של הלוחמים שפגשו לראשונה בכותל. שמר הנרגשת הוציאה את פנקסה האישי והוסיפה בית חדש לשיר שכתבה.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

יום ירושלים - משימה 2:

ירושלים של זהב / מילים ולחן: נעמי שמר

משימת כתיבה:

1. חפשו את מילות השיר, ירושלים של זהב.
2. קראו את מילות השיר:
3. כתבו פסקת טיעון:
האם לדעתך היה נכון להוסיף לשיר בתים חדשים אחרי המלחמה.
כתבו לפחות שני טיעונים והקפידו על כתיבה מיטבית.

יום ירושלים - משימה 3:

בתקופת הורדוס ניצב בית המקדש השני על רחבה מרוצפת ענקית שנתמכה על-ידי ארבעה כתלים גדולי ממדים ששימשו קירות תמך לרחבה.

הארוך מבין ארבעת הכתלים היה הכותל המערבי, שנבנה לאורך 485 מטר.

הכותל המערבי, כמו שאר הכתלים, נבנה מאבני ענק מסותתות: האבנים הגדולות פחות היו במשקל של 2-4 טון כל אבן; אבנים רבות שקלו עשרה טון ויותר, והיו ביניהן כאלה שמשקלן הגיע ל 50 -ואף ל 100 -טון! אחת מן האבנים בכותל המערבי - הנמצאת מצפון לקשת וילסון - יוצאת דופן בממדיה: אורכה 12 מטר, גובהה 3 -מטר בערך, עוביה 4 -מטר ומשקלה -כ 400 -טון!

בתקופת הבית השני היה הכותל המערבי של הר הבית בתוך החלק המיושב של ירושלים. לאורכו של הכותל המערבי היה רחוב סלול ומרוצף ברוחב של 10 מטר עם חנויות משני צדיו. אזור הכותל המערבי היה אפוא המרכז המסחרי החשוב של ירושלים שנקרא "השוק התחתון".

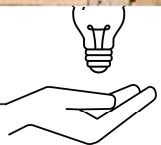
הכותל המערבי נותר כשריד כמעט יחידי מארבעת כותלי הר הבית. בראשית המאה ה 16 -חל מפנה במעמדו של הכותל המערבי, שהפך לאתר תפילה ואף זכה להכרה כמקום קדוש ליהודים.

יום ירושלים - משימה 3:

קחו לוח אלומיניום וצרו עליו בעזרת קיסם את הכותל המערבי שלכם

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שכבת ו'

יום ירושלים - משימה 4:

מקור המילה 'בירה' הוא באכדית (שפה עתיקה שדוברה במזרח התיכון) ופירושה -מצודה או מבצר.

בעת העתיקה היתה בעיר הגדולה 'בירה', שעמדה בדרך כלל צמוד למקדש המקומי והגנה עליו. מילה 'בירה' התגלגלה לעברית,

ונראה ששימשה בימי דוד המלך לתיאור המקדש עצמו. עיר בירה היא העיר החשובה ביותר במדינה. בעיר זו נמצאים בדרך

כלל רוב המוסדות הלאומיים של המדינה, כמו משרדי הממשלה, בית הנשיא ולפעמים גם ארמון המלך.

ב 5 - בדצמבר 1949, כשנה וחצי שנה אחרי קום המדינה, הכריז ראש ממשלת ישראל, דוד בן גוריון, על ירושלים כעיר הבירה

של מדינת ישראל. בעקבות ההכרזה החליטה הממשלה להעביר את כל משרדי הממשלה מתל אביב לירושלים, וגם הכנסת עברה

בסוף אותו חודש מתל אביב לירושלים,

כחודש לאחר הכרזתו של בן גוריון קיימה הכנסת דיון מיוחד על מעמדה של העיר והחליטה שירושלים היא בירתה של ישראל.

משימה:

כתבו נאום של עד חמש דקות, בו תסבירו מדוע ירושלים היא עיר הבירה של ישראל. אלו

מבנים ומוסדות יש בה המוכיחים את מעמדה כעיר בירה.

יום ירושלים - משימה 5:

"שמות רבים לה, לירושלים. רבותינו אמרו: שבעים שמות יש לירושלים"

להלן חלק מן השמות, רשומים בסדר הא"ב:

אריאל, ברית-אל, העיר, טבור העולם, יבוס, יפה-נוף, ירושלים, מצדת-ציון, מרכז העולם, משוש תבל, משוש כל הארץ, נוה ה', נוה עז, נוה צדק, עיר גבורה, עיר דוד, עיר האלקים, עיר חומה, עיר יהודה, עיר יונה, עיר נצח, עיר קברות אבות, ציון, קדוש ישראל, קרית מועד, קרית מלך רב, קריה נאמנה, שלם, תפארת ישראל.

משימה:

צרו טבלה הבא וכתבו בה את השם המתאים לירושלים, בהתאם לנושא המתאים לשם.

צדק ואמת	גבורה	מרכז	קדושה	יופי	שמחה	שלום

בנק שמות העיר ירושלים:

עיר אלוהים, עיר גבורה, יפה נוף, משוש תבל, טבור העולם, ירושלים, מרכז העולם, אריאל, ברית אל, נווה עוז, משוש כל הארץ, תפארת ישראל, נווה צדק.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

© www.edu-content.net

יום ירושלים - משימה: 6

סמל העיר ירושלים מספר את ספור ימיה הראשונים של מדינת ישראל.

מיד עם קום המדינה התקבלה החלטה שסמל העיר ירושלים כעיר הבירה של מדינת ישראל צריך לבטא את משמעותה המיוחדת של העיר עבור העם היהודי. באדר תש"י (1950) נבחר והדפס הסמל הרשמי של עיר הבירה ירושלים.

הסמל שנבחר מאזכר את פאר עברו של עם ישראל:

חומת האבן - חומת העיר העתיקה של ירושלים שבתחומה פמוכן נמצא הכותל

ולעמדתם **ענפי הזית** המציגים את התקנה והשלום של עיר הבירה במדינה המתחדשת ואת עצי הזית הנפוצים באזור העיר.

סמל הארזה, השומר על החומה, מסמל את זיקתה של עיר הבירה לנחלת שבט יהודה.

הארזה מצג בתנך כסמלו של שבט יהודה ויותר מאחר גם כסמלה של ממלכת יהודה. ירושלים שמשו מאז ימי דוד כעיר הבירה

של שבט יהודה וממלכת יהודה, שכן ירושלים שוכנת בקרי יהודה ומכאן הגיע הארזה כסמלה של ירושלים.

הארזה מהנה אחד הסמלים היהודיים השכיחים אשר עטרו תשמישי קדשה ואת פרפותיו ונלתותיו של ארון הקודש בבית הכנסת.

יום ירושלים - משימה: 6

משימה:

ענו השאלות הבאות:

1. איזה פריט היית מוסיף לסמל? מדוע?
2. מה אפשר ללמוד על ירושלים, בהתאם לסמל שלה?
3. על דף לבן - הכינו סמל לעיר ירושלים, ציירו וצבעו אותו .

ד"ר עידית לוינץ גילאי